

◆ Vývojový stav dieťaťa pri vstupe do školy

1. telesná zrelosť

Ukazovatele telesnej pripravenosti na školu:

- pomer výšky a hmotnosti: ale závažné sú len extrémny, t.j. len veľmi malé a slabé deti môžu mať kvôli tel. stavbe problémy a naopak.
- „filipínska miera“: dieťa si dočiahne pravou rukou cez hlavu na ľavý ušný lalôčik
- premena postavy („prvá premena telesnej stavby“): stráca sa detská tuková vrstva na úkor svalov, menia sa telesné proporcie: postava sa pretiahne, predĺžia sa končatiny, zužuje sa trup, zmenší sa veľkosť hlavy v pomere k telu.

Zeller rozlišuje 3 typy postavy:

- 1) typ predškolského dieťaťa
- 2) typ prechodný
- 3) typ školského dieťaťa

- dobrým prediktorom je vývoj zubov, tzv. „kostný vek“ - dieťa má kompletný mliečny chrup, začína sa výmena zubov
- okolo 6 roku nastanú zmeny v ovládaní tela: dieťa lepšie koordinuje autonómne a voľné pohyby, lepšie šetrí silami, je schopné vykonávať drobnejšie a presnejšie pohyby.
- Lesný: mení sa mozgový biopotenciál: medzi 5. a 7. r. sa objavuje po prvýkrát prvý α rytmus
- na prvéj stolíčke dočiahne nohami na zem

Pozor! Telesná zrelosť nie je najspoľahlivejším a najrelevantnejším prediktorom zrelosti, zvlášť v dnešnej dobe, kedy sa telesný vývin detí urýchľuje.

2. kognitívna zrelosť

Dochádza k prestavbe v poznávacej činnosti detí:

- dieťa začína realistickejšie chápať svet, je menej závislé na svojich okamžitých potrebách
- lepšie rozlišuje časti, detaily obrazu, ktoré predtým vnímalo ako celok, a to v akustickej i vizuálnej doméne (prejavuje sa to i na zložitejšej kresbe) → je to zároveň predpoklad úspechu v Kernovom teste školskej zrelosti (u nás v modifikácii od Jiráskova), kde majú deti nakresliť postavu, napodobiť písmo a odkresliť bodky zložené do geometrického tvaru
- nevyhnutné je, aby dieťa malo zároveň zlepšenú reč, pamäť, má určité poznatky o svete

3. emocionálna, motivačná a sociálna zrelosť

- veku primeraná kontrola impulzov a citov (t.j. dieťa má byť schopné odložiť realizáciu svojich plánov, ak je to výhodné vzhľadom k neskoršiemu cieľu)
- Zweig: predškolské deti nevedia splniť naraz niekoľko neutrálnych príkazov, ale ak sú citovo

kladné, dokážu splniť aj náročné úlohy (napr: Prines bonbón a dostaneš ho!)

- v tomto veku už dieťa podľa Langmeiera potrebuje „kázeň“

- zrelosť pre prácu s tým úzko súvisí (zaoberala sa tým Bühlerová): dieťa je okrem hry schopné aj cieľavedomejšej činnosti, je vytrvalejšie, dlhšie sa sústreďuje, aj keď je úloha únavná a nezaujímavá. S tým súvisí aj schopnosť spolupracovať na úlohe s ostatnými deťmi, t.j. vzdať sa na chvíľu svojich osobných potrieb a sústreďiť sa na spoločný cieľ. Táto schopnosť vzrastá postupne.

-sociálna zrelosť: dieťa má byť menej závislé na rodine, schopné podriaďiť sa autorite a prijať novú sociálnu rolu, nájsť si svoje miesto v skupinke spolužiakov.

Podľa skúseností pracovníkov pedagogicko - psychologických poradní, nie všetky 6-ročné deti sú schopné v tomto veku zvládnuť nároky 1. triedy bez vážnejších problémov. Fyzickú (telesnú) zrelosť posúdia detskí lekári pri predškolských zdravotných prehliadkach. Psychickú (duševnú) zrelosť posudzujú bezplatne na žiadosť rodičov psychologovia pedagogicko - psychologických poradní. Predkladám základné informácie o tom, čo by 6-ročné dieťa pred vstupom do školy malo vedieť, a ako by sa malo správať, aby zvládlo nároky 1. ročníka bez väčších problémov.

BUDÚCI PRVÁK BY MAL VEDIETĚ:

- samostatne sa obliecť a obuť
- pozapínať gombíky a zaviazať šnúrky
- samostatne sa najesť a obslúžiť na WC
- správne vyslovovať všetky hlásky
- vyjadrovať sa plynule aj v zložitejších vetách
- kresliť tak, že línie sú pevné a neroztrasené
- nakresliť postavu so všetkými základnými znakmi
- vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary
- poznať základné farby
- spočítať predmety do "päť"
- rozprávať obsah krátkej rozprávky a rozumieť jej obsahu
- naučiť sa naspamäť detskú pesničku alebo básničku
- vysloviť krátke slovo samostatne po hláskach
- orientovať sa v priestore, vie kde je "vpredu", "vzadu", "hore", "dole", "vpravo", "vľavo"

AKO BY SA BUDÚCI PRVÁK MAL SPRÁVAŤ:

- vydrží pri hre alebo inej činnosti 15-20 minút
- začatú prácu alebo hru dokončí, nezačína neustále niečo nové, neodbieha
- na nové prostredie a osoby si zvyká bez väčších problémov (neplače, neskrýva sa za rodičov, neuteká)
- väčšinou sa hráva spoločne s deťmi, nestráni sa ich spoločnosti, nie je medzi deťmi bojzlivý a plačlivý
- nie je agresívny, spory s deťmi dokáže riešiť väčšinou bez bitky, hádky, vzdorovitosti
- v jeho správaní by sa nemali prejavovať zlozvyky, ako napríklad: cmúľanie prstov, ohrýzanie

nechtov, časté pokašliavanie, žmurkanie

- nezajakáva sa pri reči

REČ

slovná zásoba

Narušenie reči

Sluchová analýza

Sluchová syntéza

iné

SOCIÁLNA ZRELOSŤ

Vie nadviazať kontakt s inými deťmi

Nerobí mu problém ostať chvíľu bez rodiča

Vie pozdraviť

Vie spolupracovať

Vie komunikovať

Má osvojené sebaobslužné návyky

Má osvojené hygienické návyky

JEMNÁ MOTORIKA

Vie správne držať písacie potreby

Dokáže kresliť čiary, vlnovky, ..

Dokáže napodobniť tvary písma

Vie napodobniť geometrické tvary

Vie nakresliť kompletnú postavu človeka (s hlavou, krkom, rukami, nohami, a bruchom)

HRUBÁ MOTORIKA

Vie chodiť

vie skákať (aj na jednej nohe)

Behať

Preliezať

chytať a hádzať loptu

Motorický neklúd:

Mimika, ruky, nohy,

ORIENTÁCIA

Pozná ľavú a pravú ruku

vie povedať, kde je vpravo, kde vľavo

Vie kde je hore, dole, ponad, popod, cez

Nezablúdi v mieste svojho bydliska

Vie sa orientovať aj v čase (dnes, včera, zajtra, ráno, obed, večer, bude, bolo)

Rozozná základné farby a geometrické tvary

POČÍTANIE

vie počítať do desať

Pozná číslice od jedna do desať a vie ich priradiť k počtu

Rovnako by malo vedieť priradiť počet predmetov k číslu

Vie určiť poradie

Vie rozlišovať čo je viac, čo menej, veľa, málo, trochu.

SCHOPNOSŤ KONCENTRÁCIE

Dobrá

Narušená

Výrazne fluktuujúca

SCHOPNOSŤ ZAPAMATAVANIA

ľahko/ťažko vie zapamätať

krátkodobá/dlhodobá pamäť

Zabúdanie

CHCE SA UČIŤ /nemá záujem

TESTOVANIE ŠKOLSKEJ SPÔSOBILOSTI:

- je zamerané na postihovanie tvarov - schopnosť rozlišovať,
- jemnú motoriku – koordináciu ruky,
- postihovanie vzťahov - veľkosti, množstva a poradia,
- pozorovaciu schopnosť,
- schopnosť koncentrácie,
- schopnosť zapamätávania,
- chápania názorových predmetov a situácií,
- chápania reči a obsahu.
- Pri hodnotení sa berie do úvahy jeho komplexný telesný i psychický vývin na rozumovej, citovo – motivačnej i spoločenskej úrovni. Potrebné je poznať aj anamnézu dieťaťa

Najčastejšie sa využíva Jiraskov test škol.zrelosti,